

1.

Isztimér: középkori ősenek, Stemar-nak egyházi életéről mit sem tudunk. Helységünket először 1430-ban említik. Török alatt elpusztult, a mai falu új telepítés.

Az 1702. évi összeírás Isztimért Zichy István gr. birtokai közé sorozza. A Zichy család az elpusztult helység helyére német ajkú lakosokat telepített, kiknek lelkipásztori ellátását a bodajki 1763. évi can. visit. szerint eleintén a bodajki kapucinusok vállalták. A plebánia 1753-ban alapítottatott. Első templomát 1760-ban Zichy István építtette szent Anna tiszteltére, megáldására Giczey István paltotai esperest küldötte a veszprémi püspök 1761-ben, jóllehet a templom építése még 1763-ban sem volt befejezve, mint arról az azon évi egyházlátogatási írásból értesülünk. Kórusa, sekrestyéje akkor már állt, a torony még épült. Az 1788. évi can. visit. készen találja templomunkat, ugyszólván egészen a kegyur bőkezősége emelte. Zsindely tetőzetét az örökösök 1770-ben kicserélték, terjedelme untig elégnék bizonyult a hivek befogadására. A torony összeépült a templommal, miként az utóbbi, jó anyagból készült, bádoggal fedte, négy harangot rejtett magában. A főpatronus mellé újat választottak, szent Joakimot, a szent Szűz atyját. Mintha érezték volna, hogy a közel-jövőben ugyancsak szükségük lesz az égiek segítségére; a Gondviselés próbára teszi türelmüket és áldozatkészségüket. A boltozatos, erős szerkezetű templomot 1779. szept. 5-én tűzvész pusztította el, a falunak fele megsemmisült, elhamvadt a plebánia, a templom, torony, megolvadtak a harangok. Újra kellett kezdeni az építést. Hála a templomépítő kegyur utódjának, az ifjabb István gr-nak s egyéb jótevők segítségének, fokozatosan, de állandóan folyt a restauráció, mellette a templom némi vagyona is szert tett; az 1799. évi can. visit. megállapítja: "a mindennapi alamizsnából 170 frt. gyűlt össze", ami akkortájt szép összeg egy provinciális templom pénztárában. Rájuk fért a takarékoskodás, hiszen a torony tetőzete még a következő század elején is hiányzott.

1811-ben új elemi csapás tette tönkre a romjaiból nehezen restaurált templomot. Heves, erős földrengési hullám tépázta meg a falut, ismét rommá lett a templom, a pusztá falakon kívül jóformán semmi sem maradt; a torony testét repedések szaggatták meg, a templommal együtt használhatatlanná vált. A restaurálás azonban ezuttal hónapról-hónapra késett, úgy hogy a kir. helytartótanács 1812. ápr. 12-én arról értesíti a püspöki helynököt, miszerint kénytelen volt figyelmeztetni a kegyurat a templom renoválásának megkezdésére. A birtokos-kegyur, sajnos, hallgatott s újabb öt év

elteltével a megyéspüspöknek kellett kezébe vennie a restaurálás ügyét. 1817. febr. 8-án Mayer József, a székesfehérvári felső eszterházi kerület esperese az isztiméri község panaszos feliratát terjesztette Wurum József püspök elé. A német nyelvű folyamodvány vázolta az összedőlt templom vigasztalan állapotát, mely immár hét év óta gyötri az isztiméri hiveket. Az 1811-ben összeomlott egyház tető nélkül romhalmaz. A püspök 1817. febr. 23-án levelet intézett Zichy Istvánhoz, figyelmeztette a kegyurat s kötelességének mielőbbi teljesítésére kérte. Az 1380 lelket számláló parochia hivei lelki vigasz nélkül élnek, a szt. misét a sekrestyében mutatják be, mely legfeljebb tíz embert fogadhat be, az ifjuság felnő anélkül, hogy celebráló papot látott volna. A pap munkáját súlyosbitja az időjárás s mert a megmaradt templomrészek lassan - lassan rommá lesznek, a püspök kéri, sürgeti a patronust, ne halassza tovább a restauráció megkezdését.

A kegyur csakhamar, márc. 7-én válaszolt a főpásztor levelére. Értesítette a püspököt, hogy palotai jószágfelügyelőségénél megsürgette az építkezéshez szükséges téglá égetését s elrendelte egyéb építési anyagnak beszerzését. Közölte jogos kívánságát is: a restaurációhoz szükséges igás- és kézi napszámokat a községnek kell előteremtene. A készülődés mindezek ellenére vontatottan folyt, úgy hogy jul 13-án kelt levelében a főpásztor kénytelen Han Jánost, a kegyur inspektorát meginteni, mert láthatólag hátráltatta az isztiméri szentély építését. Zichy gróf tűzifájának eladásából származó jövedelméből szerette volna segíteni a munkálatokat s ime a püspököt már kétszer végzett helyszíni látogatása arról győzte meg, hogy a fa eladása vontatottan megy, mert az inspektor a fát a fehérvári piacra nem a földesur raktárából küldi, hanem az erdőn adja ki a fuvarozó hiveknek, honnét a szállítás sok nehézségbe ütközik, sok hiába való fáradságba került az embereknek, igás állataiknak egyaránt. Mult az idő, közeledett a tél anélkül, hogy az építés ügye haladt volna. Végül a püspök újból figyelmeztette az inspektort: minthogy a közelgő november hóban jelentést kell adnia öfelségének egyházmegyéje templomainak állapotáról, sajnálná, ha az isztiméri szomorú állapotokról képet kellene rajzolnia.

Első pillanatra meglepődünk, hogy Wurum püspök mily aprólékosan és határozottan nyult bele a grófi uradalom belső dolgaiba,

de ha az 1818. évi can.visit. megállapításait olvassuk, megértjük az erélyes intézkedést. A templom még a fenti egyházlátogatás idején is szörnyű elhanyagolt állapotban volt: nincs padlózata, fedél-széke, nincs ledeszakva padlása, de rossz állapotban van, vagy tulajdonképp nincs is kapuja, ablakai, orgonája, sekrestyéje, szószé-ke; a baptisterium a szt. olajokkal a sekrestye sarkában huzódik meg. - Érthető, hogy a püspök intelme nem maradt pusztába kiáltó szó, amit bizonyít Magyarosy László isztiméri plebánosnak 1819. jan. 10-én kelt jelentése, melyből értesülünk, hogy ezközben már lakatos és üveges munkák folytak a templomban, az ablakokat sze-relték a templompénztár költségén. A kegyuri munkálatok befejezé-se azpnban még mindig késett. Ismét a főpásztor közbenjárására volt szükség. Emlékezteti a kegyurat, hogy két évvel ez lőtt köz-benjárására elkészült a szentély s felállították az oltárt; fő-pásztori szive remélte, hogy akadály nélkül folyik tovább a res-tauráció, sajnos, multak az évek s alig történt valami. Rárakták ugyan a fedelet a templom testére, de az új épület inkább csürhöz hasonlít, mint az Isten házához. Nincs boltozva, födelét leviszi a szél, még a szt. ostyát is lesodorja az oltárról. A réceken csapatostul beszabadult verebek a templomban fészkelnek, tulcsi-ripelik a predikáló papot, k piszkitják az oltárt, corporalét és kelyhet. Tavaly egyházlátogatást végeztem a parochián - folytat-ja a püspök - felhívtam minderre az uradalmi vezetőség figyelmét és az építés gyors befejezését sürgettem. Jelentemem kellett azon-ban mindezt Ófelségének, hozzátéven, éltet a remény, miután felé-pült a szentély, az építés most már egykettőre befejeződik. - Kö-vetkező évben az egyházi hatóság megismételte intelmét s Kuncz Jó-zsef uradalmi inspektor utján szorgalmazta a kegyurat építési kö-telességének teljesítésére. Nem tudjuk, mennyi sikerrel, mert a következő évtized utolsó évéig egyházmegyei levéltárunk aktá/i hallgatnak az építkezés sorsáról.

Erőtelj Az 1839. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv az első források-mány, az isztiméri új templomról végleges képet fest. Gömmel ol-vassuk a jelentést: a templom jókarban van, tornyát az utolsó két évben renoválták, Zichy István ujabban kimeszeltette az egész épü-letet, csak ablakai igénylik a javítást. - Ujabb hallgatás követ-kezik a század közepéig, de éppen ez a csend győz meg bennünket arról, hogy a lassan felépült templom szerkezete, a hiányok elle-nére is erős, időtálló volt. - Adamovich Izidor plebános 1851-ki

rövid jelentésében már az újra épített egyház első szélesebbkörű restaurálásáról ír: az uradalom végeztette; kijavította a perforált mennyezetet, a falakat, kifehéritették a külsőt és belsőt s rendbe tették a sekrestyét. Valószínűleg e restaurációnak volt függvénye a templomnak kifestése 1856-ban, festőjének csupán vezetéknevét ismerjük, Gahlernek hívták. - A történelmi időkből maradt utolsó feljegyzéseket az 1868. évi egyházlátogatási okmány tartalmazza, igaz, ezek már alig szólnak a templom szerkezetéről. Mégis megtudjuk, hogy az isztiméri egyház 1858-ban új tornyot kapott, melyet bádoggal tetőztek s ezuttal kívül-belül befestették a templomot. Sejtésünk szerint az előbb említett Gahler féle dekoráció tulajdonképpen ekkor került kivitelre, a plebániatörténet /historia domus/ valószínűleg csak a festés tervezgetésének idejét említi.

Helyesen állapítja meg az 1939. évi templomtörténeti jelentés írója, Molnár Márton isztiméri plebános, hogy " az építéstől körülbelül egy évszázad pergett le nagyobb események nélkül." Ez azonban nem azt mondja, mintha felelős gondozói magára hagyták volna az Ur isztiméri hajlékát. A templom körüli kegyuri munkálatoknak írásos emlékeit általában a kegyuri levéltárak őrizték, sajnos, legtöbbjük megsemmisült a második világháború folyamán, így mentek veszendőbe az isztiméri templomon végzett kegyuri munkálatok írásos dokumentumai is. De mint legtöbb helyen, Isztiméren hasonlóan meg kell állapítanunk, hogy a török után épített egyházak sorát két századon át, ha pénzhiány miatt néha késedelmesen, de általában sok jóakarattal irányították kegyurak. Bizonyítja ezt templomunknak ép. erős szerkezete, mely patronusainak rendszeres restaurációjáról tanuskodik. A templomszerkezet áldozatos kegyuri gondozását alkalmasan egészítette ki a hivek tiszteletreméltóan áldozatkész segítsége. Isztimér e részben is többszörösen példát nyújtott s ha hálásan gondolunk a helység utolsó kegyurának, a ha dűgyi kincstárnak még emlékezetünkben élő 1925. évi restaurációs akciójára, a régi roskadt templomtetőzetnek palatetőre történt kicserélésére, ép oly hálásan illik emlegetnünk a hiveknek az utóbbi világháború utáni sokszoros adományait, melyekből ujjaépült a templomnak szétlőtt tetőzete s ugyancsak a hivek voltak, kik 1955-ben Véh Béla szfehérvári bádoggos mesterrel új sisakot készítetttek az isztiméri templom jóarányu homlokzati tornyára. Történeti adatok híjján nem mondhatunk többet templomunk szerkezetének ujabbkori históriájáról, de gondolom, amit emlékezetből megállapíthatunk, bőségesen igazolja,

hogy Isztimér kegyurainak és hiveinek egyaránt könnyű és édes volt az Ur szolgálata és terhe jó másfélszázadon át.

Templomunk belső diszítésének és apróbb felszerelésének történetére can. visites jegyzőkönyveink és püspöki levéltárunk aktái vetnek fényt. A templom belsejének első kifestéséről fentebb röviden megemlékeztünk, nem is tudunk róla többet. 1856-ban Gahler nevű festő munkája volt, Gahler személye, munkájának értéke egyként ismeretlenek. A templom második kifestését Klasz Márton plebános szervezi 1934. tavaszán. Több templomfestő ajánlatát mellőzve Kuczka Mihály szfehérvári festőművész tervét fogadta el kivitelre az egyházközség képviselőtestülete, a művész márc. 12-én benyújtott műleírása és költségvetése alapján, melyek a festőt intelligens, tanult és tapasztalt művésznek mutatták be. Megjárta Rómát és Münchent s a nagybányai festőiskolában hosszabb ideig tanult. Figurálist tervezett a szentély mennyezetére, az oltár fölé a Szentháromságot, az oltár előtti boltmennyezetre az Urnap liturgikus ünneplését; a hajónak szentély felé eső boltmezőjére Jézus születését, középsőre Szűz Mária felajánlását, a kórus fölé az angyali üdvözlötet, a középső boltmennyezet cikkelyeibe pedig a négy evangélista mellképét szánta. Kissé széjjeleső prpgramm, de beszédes kidolgozása alkalmasan hatott a provinciális barokk környezetben. Festőnk a diszitó festést is az architekturális strukturához igazodó u.n. falmagasító festésnek tervezte; aranyozással tarkított barokk motívumokkal dolgozott. A falak hajnalpírt keltő színezést kaptak, a mennyezetek világosabb, az oldalfalak mélyebb tónusban. A falmezők márványozottak, a lábazatot olajfestés takarja, a falsávok veronai márványutánzatban fényeskednek. Az ujonnan festett berendezési tárgyak is márványos, aranyos barokkszínekben pompáztak az összesen 9860 p. költséggel végzett festés után, melynek terveit Szőnyi Ottó dr., a közp. egyházműv. hivatal főnöke szívesen ajánlotta kivitelre. A belsejében lelkes örömmel megújított orsz, műemlékjellegű templomot Shvoy Lajos megyéspüspöknek okt. 20-ki benedikációja adta át a további liturgikus használatnak.

Miként a templom, az oltárok históriája époly változatos. Az 1763. évi egyházlátogatás idején még csak a főoltár állt a templomban, együtt áldották meg a kettőt szt. Anna tiszteletére. A mellékoltárok még nem voltak készen. Portatiles főoltárt felszerelték, előtte üvegből készült öröklámpa égett, olaját a templomi alamisz-

nából szerezték be. Az első szfehérvári egyházmegyei can.visit. 1778-ban a mellékoltárokat is készen találta, egyiket szt.Nothburga, másikat ferrefel szt. Vince tiszteletére szentelték. Utóbbiból hiányzott az oltárkö. Az öröklámpa az Oltáriszentség előtt állandóan égett, jötevők 290 frt-os alapítványt hagytak rá, ha nem futotta, a templom jövedelméből pótolták. Tudjuk, 1781-ben esperesi látogatás volt a parochián, feljegyzéseiből értesülünk a mellékoltárok helyéről. Szt. Nothburgaé a templom jobb-oldalán, ferr. szt. Vincée a baloldalon állt, s az öröklámpa - ritkaság ezidőben - hála az olajalapítványnak, most is állandóan égett az Eucharistia előtt, sőt a következő század első évtizedében /1805/ sincs másként. Valószínűleg az 1811-ki földrengéses pusztulás vetett véget a dicséretes szép szokásnak.

A hosszan tartó templomrestaurálás alatt lefolytatott 1818. évi can.visitáció egyetlen oltárról emlékezik meg; a már felépített szentélyben állt, bizonyosan a régi egyháznak volt főoltára. Ezuttal ismerjük meg kissé bővebben: fából faragták, arányosan. Felszerelése, terítői, kánontáblái előírásosak, zárt tabernakulumában őrizték a ciboriumot és szentségmutatót, az előtte függő öröklámpát csak a szentmisékre gyújtották fel, az olajat a hívek szeretetadományaiból vásárolták. 1830. táján - 1839. can. visit. rövid fogalmazásából ezen időre következtethetünk - új oltárok kerülnek a templomba, a főoltárt szt. Anna képe díszítette, a szt. Flórián és Nep. szt. János mellékoltárok az előbbihez hasonló gonddal készültek. Stockinger Pál ker. esperes benedikálta az oltárokat, előzőleg a főoltárnak 1778-ban lepecsételt portatíliáján s a mellékoltárookban felváltva használatos oltárkőn megújították a pecsétet. Majdnem huszonkét esztendő elteltével került sor a mellékoltárok renoválására az akkori templombelső restaurálása kapcsán, ettől kezdve azután a jelen század második évtizedéig mitsem hallunk az isztiméri oltárokról. Sterneczky Vince plebános imádságos és esztétikai érzékét sértette a főoltár megviselt állapota s 1912. nov. 21-én tervet terjesztett az egyházi hatóság elé új oltár építésére, melyet Fieber Henrik dr. kitűnő egyházművész - szakértő útmutatásai szerint Schmidt Ferenc budapesti oltárépítő készítetett. A neoromán oltárt lucfenyőből faragták, olajfestékekkel polychromozták, oszlopait márványozták s díszleteit arannyal vonták be. Az oldalszárnyakon fából faragott, életszerűen színezett 45 cm. magas adoráló angyalok térdelnek.

Tabernakulum ajtajára megfelelő symbolumot szántak, belül selyemmel takarták. Az oltárkép megfestésére, mely szt. Annát ülőhelyzetben óhajtottá ábrázolni, Fieber Henrik Udvary Géza festőművészt ajánlotta s az oltár építéséért 2800, a képért 630 kort-t kértek a mesterek. Az elsőt a hivek adománya, a másodikat Verger István és feleségének bőkezősége fedezte. Valamennyiök áldozatkészségéért Prohászka Ottokár megyéspüspök 1912. dec. 6-án főpásztori köszönetét tolmácsolta. - Két évre a gavalléros oltárépítés után kicserélték az oltár addig használatos régi, korhadtt gyertyatartóit lo uj bronzgyertyatartóra, tervet Fieber Henriktől kaptak, az uj beszerzésre 580 kort-t utalt ki az egyházi hatóság a templom ipartókéiből. - Ujabban a mellékoltár díszítésére került sor: 1934-ben a templom kifestése alkalmából renoválták, színezték barokkos modorban. 1937-ben végre az ajándékba kapott szt. József és I. J. sz. Teréz szobrokkal ékesítették, a szobrok az oltárretabulum oszlopközeiben állnak.

A többi felszerelési tárgy történetét hamar elmondhatjuk. - Templomunk orgonája egykoru volt a főoltárral, már az 1763. évi can.visit. említi; a négy változatu hangszert, mint az 1778. évi egyházlátogatási jegyzőkönyvben olvassuk, Verianus kapicinus atya segítségével szerezték be. Az 1779. évi tűzvész elpusztította a kedves emlékü orgonát is, hiszen az 1805. évi egyházlátogatási okmányban leírt orgona már uj, 8 változatu, pedálos hangszer, melyet még az 1811. évi földrengés tett tönkre. A lo - 20-as éveknek nincs orgonája, nem tudjuk, mikor szerezték a következőt, először az 1839. évi egyházlátogatás találkozott vele. Jó szerkezet lehetett, hiszen csak 1924-ben gondol Isztimér uj hangszer vásárlására, pótdót vetvén ki a hivekre. Az orgonát elsőben az Országh cégtől óhajtották beszerezni, de mert az egyházmegyei orgonaszakértő, Mayer Károly nagyprépost a beérkezett tervezetek közül Rieger Ottó cégnek II.sz. 11 változatu orgonájáról szóló tervét ajánlotta elfogadásra, Prohászka Ottokár megyéspüspök a Rieger féle tervet fogadta el kivitelre.

A veszpréme gyházmegyei Isztimérnek még nincs keresztútja, az 1763. évi can.visit. nem említi. Az első szfehérvári egyházmegyei kánoni látogatás szól róla elsőizben 1778-ban; rézből készült edény volt, még az 1818. évi can.visit. is épen csak lajstromozza, a szt. olajokat rejtve a sekrestye sarkában huzódott meg. Komoly

baptisteriumról az utolsó, az 1868. évi egyházlátogatási irás szól, kőből van réz födéllal. Az 1934. évi templomfestés alkalmából Kuczka Mihály festőművész csinosan márványozta.

1763-ban gyóntatószék még nem állt a templomban; a szószék és padok akkor készültek, 1799-ben már egyik sem hiányzik. A XIX. sz. eleji földrengés után romos a szószék, a gyóntatószék ekkori sorsáról nincs adatunk, de 1805-ben még állt a templomban. Mult század 40-es éveinek elején úgy a szószéket, mint a padokat rendszeren használták, 1868 táján pedig két gyóntatószék és 30 pad elégitette ki a szükségleteket. Utóbbiakat az 1934. évi templomfestés során újrafestették s a szószéket barokkosan márványozták és aranyozták.

Isztimér templomának apróbb felszerelési tárgyairól szóló leltára mindenkor gazdag volt. Az 1763. évi így fest: rézkelyhük aranyozott, épígy a monstrancia és ciborium, utóbbinak két velumát előírás szerint cserélgették; miseöltöny nyolc állt rendelkezésre; sztségi velumuk is kettő volt; vállkendők száma: 3; albáké: 2; purificatoriumé: 6; corporale: 7; palla ugyanennyi; superpelliciuma egy volt a papnak, kettő a sekrestyésnek, négy a ministránsoknak. Csengő volt az oltárnál, másik a sekrestyeajtóban; nem hiányzott a pacificale, a thuribulum naviculával, körmeneti feszület, pixis a szt. folyadékok és másik a viaticum számára s minderről a kapucinus atyák gondoskodtak koldulásból.

Filiákat beleszámítva az 1473. hívővel bíró isztiméri plebánia 1778-ból az alábbi bőséges felszerelési listát hagyta ránk: aranyozott réz urmutató, hasonló ciborium s négy kehely, ezüstözött réz pacificale; aranyozott réz pixis a szt. folyadékoknak, aranyozott ezüst pixis viaticumnak; lavacrum ónból, hasonló patena: 2; sárgaréz tálca és 8 ugyanily kancsóka; rézedény szentelt víznek; thuribulum naviculával rézből; aranyozott réz ostensorium szt. Anna, Joakim és Nothburga ereklyék számára; függő lámpás: egyik rézből, másik sárgarézből; hordozható lámpa: 2; zászló: 4; szentségi velum: 2; umbellia, különböző színű miseöltöny: 10 s egy pluviale. Alba: 4, karing: 4, vállkendő: 10, cingulum: 8, oltárterítő: 6, corporale: 12, purificatorium: 30. Missale: 3 s egy gyászmisekönyv; rituale. A casulák szín szerint így csoportosultak: fehér volt: 5, közte egy selyem ezüst paszománttal; vörös kettő, egyik selyemből; kék; zöld; fekete; plúvia lejuk fehér színben pompázott.

A XIX. sz. elejéről származó felszerelési jegyzékek keretei a

fentiéknél is bőségesebbek. Az 1805. évi listán feltűnik, hogy a négy kehely közül kettőnek kupája ezüst, aranyozva; továbbá két thuribulum van naviculával, egyik aranyozott rézből, másik sárgarézből. Kettő szobruk közül egyik a feltámadt Jézust, másik szt. Sebestyént ábrázolja. A régi baldachin mellé ujat szereztek selyemből. Nagy selyem zászlójuk kék színű, a két kisebb vörös selyemből készült. Paramentum anyaguk is szaporodott: fehér casula van: 6; vörös: 3, zöld a régi, kék casula: 2, fekete: 2, Oltárvánkost 6-t számoltak. Szentsírkészletük sem hiányzott.

Az 1839. évi felszerelési jegyzékben megint találkozunk új darabokkal: a szt. olajokat O, C, J. jelzésű három edényben őrizték, a viaticumnak s betegek olajának vitelére kettős pixist használtak. Az 1818-ban található 9 miseöltöny-anyag két ujjal bővült, egy vörös színű ünnepi ruhával ifj. Zichy István kegyur jóvoltából, az utolsó can.visit. /1818/ óta beszerzett fekete ruhát a templompénztár vásárolta. Ujabban szereztek ünnepi pluvialejukat is. Zászló kilenc volt, közülük hármat 1838-ban szerezte be a község. A fehérnemű anyag feltűnően megnőtt, alba van: 7, közüle 3 uj; vállkendő: 10; superpellicum: 12, közüle 8 uj; corporale: 16, közüle 7 uj; purificatorium: 28; kéztörölő: 4; oltárterítő: 14, közüle 4 uj. - Az 1868. évi felszerelési listán hasonlóan találkozunk eddig nem említett felszerelésekkel: a templomtér közepén sötét téli napokon luszter ég; szoboranyaguk felszaporodott: feszület függ a falon, Nep. szt. János szobrot látunk a templomban s Jó Pásztor szobrot a sekrestyében; oltári gyertyatartó: 12 volt. A falakról 7 vasgyertyatartóra helyezett gyertya adta a világosságot. Zászlójuk immár 10 van; a paramentumok megnövekedett száma is a hívek áldozatkésztségéről tanuskodott. S hogy ez a bőkezűség élénken él és hat a nép lelkében mindmáig, bizonyítja azon nyolc szt. szobor, mellyel a hívek napjainkban ajándékozták meg templomukat. Művészi szempontból alig jelentenek értéket, ám tanúi Isztimér egyházas lelkületének, miként az 1934-ben kapott csinos keresztalkati képek is, özv. Wejger Istvánné ajándékai.

Egészen újkoriak a technikai felszerelési tárgyak. A toronyórát 1913-ban Manner Mátyásné költségén szereztek be, a villanyvilágítás bevezetése pedig 1939-ben történt 400 p. költségen, a templompénztár 150 p-t fizetett ki rá, a többit a hívek adták össze.

A harangok története általában világosan áttekinthető adatokat

tár elénk. Mikor az 1763. évi can. visit, szövegét irták, az isztiméri plebániatemplom tornya még épült, egy mázsa harangjuk, melyet csak később consecráltak, facampanillen függött. Harangbeszerzéseik gyors egymásutánban történtek, 1778-ban négy harangot talál az egyházlátogatás az erős szerkezetű toronyban és egyet Kis-Isztiméren. Utóbbi Stommer Antal szerezte be, 20 fontot nyomott, 1768-ban consecrálták szt. Antal tiszteletére. A templomi harangok közül legnagyobb 6 mázsa, 71 font súlyt képviselt, 1769-ben Zichy István kegyur öntette s Koller Ignác veszprémi püspök szentelte ugyanazon év apr. 23-án szt. Dónát tiszteletére. Második harangot, melynek sulya 3 m. 31 font volt, ugyancsak a fenti kegyur öntette ugyanakkor, mint az elsőt, szentelését is együtt ünnepelték az elsőével, ezt szt. Vendel nevére keresztelte Koller. Harmadik harangot 1 m. 28 font sulyban a község készítette 1769-ben, Koller püspök együtt szentelte a két elsővel, szt. Anna tiszteletére. - A 60 font sulyos halálharang 1751-ből származott, Choren szfehérvári polgár ajándékozta és szt. Borbála tiszteletére Koller Ignác szentelte 1768. okt. 20-án. Sajnos, valamennyi rövid életű, összeolvadtak az 1779-ki nagy tűzvészben. 1781-ben anyagukból Brunner budai harangöntővel három harangot öntettek, mindhármát Sellyei Nagy Ignác szfehérvári püspök benedikálta még ugyanazon esztendőben. Az 1799. évi can.visit. így adja sulyukat és nevüket: 860 font - Szt. Dónát; 465 font - szt. Vendel; 255 font - szt. Anna. A következő, 1805. évi egyházlátogatás javított listával szolgál: 865 font - szt. Anna; 465 font - szt. Vendel; 235 font - szt. Borbála. Az utóbbi adatokat jegyezték fel a későbbi can.visitek /1818, 1839, 1868/ is, ami természetesen látszik, hiszen valószínű, hogy a legnagyobb harang kapta a templom címszentjének nevét, szt. Borbála pedig nagyon népszerű szent az isztiméri hivek körében. Az említett három harang hosszú évtizedeken át hűséggel szolgált, a püsp. levéltárában őrzött isztiméri akták csak 1878-ban jelentenek új harangüggyről, midőn a jötevők áldozatkészségéből öntött kisebb lélekharangot jan.8-án Pauer János felszentelt püspök, káptalani helynök consecrált szt. Anna tiszteletére. Az utolsó harang, melyről történeti jellegű hivatalos írásaink szólnak, 1896-ban született. Isztimér község öntette temploma megrepedt harangjának pótlására, Walser budapesti harangöntőnél. Steiner Fülöp megyéspüspök febr. 12-én consecrált a 150 kgr. sulyu harangot, sajnos, nevét nem találtuk a szentelésről szóló írásokban.

Források: Csánki Dezső dr.: Magyarország Történelmi Földrajza
III. Budapest. 1897.

Genthon István: Magyarország M emlékei. Bpest. 1951.

Károly János: Fejér Vármegye Története. IV. Székesfe-
hérvár. 1901.

Kutny István: Harminc év távlatából. /kézirat, 1957/.
/Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum/.

Bodajki can.visit. 1763. /Székesfehérvári Egyházm. Múzeum/.

Acta visitationis can. dioc. Albaregal. A. 1778. /Szé-
hérvári Püsp. Levéltár/.

Can.visit. Isztimér: 1778, 1781 /Vicearchidiacon./, 1799,
1805, 1818, 1839, 1868. /Székesfehérvári Püsp. Levéltár./

Székesfehérvári püsp. levéltár aktái az isztiméri plebániái
fasciculusból: Acta 1812, apr. 21 kelettel, továbbá 225/1817,
313/1817, 672/1817, 58/1819, 592/1819, 65/1820, 989/1851, 5/1878,
438/1896, 2519/1912, 461/1914, 217, 1364, 1415, 1024/1934,

1924

2476/1934, 221/1937, 3529/1939 sz. akták.

Plebános templomtörténeti jelentése, 1939. /Székesfehérvári
Egyházm. Múzeum/.